

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 59.

V Ljubljani, v saboto 23. oktobra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Poslanec Šuklje — uskok!

II.

„Živio naš zaveznik dohtar Kronaveter!“ tako se končujejo te dni po vseh mestih belega carstva od kalne Krke do lene Kupe zdravice pri pokušanju nove, dragocene vinske kapljice. Veselja je plakal včerajšnji dan dr. Slanc, ko je prinesel „Narod“ osrečevalno brzovajko, da se je slovenski zastopnik dolenskih mest, ki je uskočil izmed Slovencev, svobodno združil v državnem zboru z devetimi „divjaki“ in celo z najstarejšim in najtrdnejšim liberalcem, z dr. Kronawetrom, dolga leta osamljenim, a najbolj zagrizenim sovražnikom vseh črnih sukenj in belih kmetskih hlač. In ko si je obrisal dr. Slanc zadnjo solzico veselja, vzdihnil je iz globoko ganjenega srca: „O srečni Šuklje! Jedna se tebi je želja spolnila, po dolgem si boju postal general!“ Tako sta možaka Šuklje in Slanc naglo poveznila ljubljanski „Narodni Dom“ in v njem zbrani cvet slovenskega in istersko-hrvatskega naroda, ki je soglasno klical „Živela slovanska zveza!“ — postavila na glavo.

Še jednemu se je olajšalo srce, in ta je dr. Tavčar. Mož je na vseslovenskem shodu tako černo gledal in študiral zjedinjeno Slovenijo, kakor da mu baš umira najboljši prijatelj. Ni mu pa umiral nihče, pogrešal je na shodu le dveh srčic — barona Schwegla in dr. Kronawettra. Zdaj so se pa čez dolgo vendar našle tri radikalno slovenske duše pri židani volji: Šuklje, ki je postal general novega demokratsko-radikalnega kluba, dr. Slanc, ki je dobil s pomočjo Šukljeja nov kanon zoper klerikalca dr. Ferjančiča, in dr. Tavčar, ki po milosti Šukljeja in Slanca ostane še naprej zastopnik dolenskih mest na starem strelišču.

Vremena Kranjcem so se tedaj zjasnila! Nekdaj bilo je drugače! Et meminisse. . .

„Škoda prostora, ki ga jemlje polemika s takim nespokorljivim narodnim grešnikom, kakor je profesor Šuklje! Poštene slovenski narod je vreden boljše duševne hrane, kakor se nahaja v predalih uradnega lista, ki ga tako „spretno“ ureduje profesor in partibus Šuklje“ — tako je dal pisati dr. Tavčar l. 1884. v „Slovana“, kateremu je bil kot lastnik in izdavatelj podpisan Ivan Hribar. V dolgih, strupenih člankih je mahal tudi „Slovenski Narod“ isti čas na „Svetopisemskega Joba“, ki je v najnovejšem dnevniku „urnih krač skočil na bojišče“, „pograbil teški buzdovan“ in začel udrihati po narodnjakih, ki so podobni „prosjakom španjskih romanov, katerim iz skrpanih cunj beraške obleke ven štrli zavratno bodalo in strelno orodje“. — In dne 31. oktobra t. l. bode „Narod“ obhajal trinajsti jubilej svoje železne doslednosti, spominjajoč se, da je dne 31. oktobra 1884. leta pisal to-le: „Gosp. Šuklje v svojej lastnosti kot urednik najnovejšemu dnevniku je pred nekoliko časa v svojem glasilu strastno napadal „Slovana“ in g. Hribarja in kot „začimbo“ dodal na konci še Friderika II. besede: „Und mit solchem Gesindel muss man sich herumschlagen!“ Uredništvo „Slovana“ oziroma g. Hribar uležil je po g. dr. Tavčarji tožbo zaradi razžaljenja časti in včeraj popoldne bila je pri c. kr. mestni delegirani sodnji obravnava, pri kateri je g. pristav Čuček g. Šukljeja obsodil na 10 gl. Šuklje je sicer objavil priziv, a v prvi instanci je obsojen in vsi homeopati mu ne morejo pomagati, niti gg. Schwarz in Jabornigg, ki sta prišla poslušat.“ — In Šuklje je v „Ljubljanskem Listu“ potem ironično poročal, da je zastopnik tožiteljev, dr. Tavčar,

opiral se pred sodiščem zlasti na argument, da žaljivi izraz more zadevati jedinega Hribarja, možaka, ki je „pravi pater patriae“ in „finančni veleum ljubljanskega mestnega odbora“ ter jeden glavnih sodelavcev pri „Slovanu“, kateri list zastopa „radikalne in vse časti vredne nazore“.

Kje so danes ti nazori, ko „Slov. Narod“ pod pritiskom Tavčerjevih obožava „uskoka“ iz slovenske zveze? Ali je vseslovenski shod dr. Kronawettru klical tisočeri „Živio“? Ali so bili znabiti na tem veličastnem shodu zbrani sami bebeci, ki ne vedo, kaj je politika?

Ker „Narod“ vedno trdi, da sloga na Kranjskem ni mogoča, se začudeni vprašamo: Kako je vendar mogoče, da se je napravila sedaj tako lepa sloga med narodnim radikalcem Tavčarjem in nespokorljivim narodnim grešnikom Šukljejem?

Kdo je oni čarovnik, ki je naredil slogo med narodnim ognjem in vladno vodo? Kdo je naenkrat upognil nekdanj radikalnega Tavčarja, da je dne 16. t. m. moral sprejeti v železnodosledni „Narod“ dopis, v katerem poje dr. Slanc tako-le: „Šuklje je domoljub, o tem pri nas pač nobeden ne dvomi, in reči moramo, da v gorkem domoljubju marsikaterega, vsaj pa njegove sovražnike vse za jedno glavo nadkrijuje“ in „dobro vemo, da (Šuklje) ne bode sramote delal ne nam in ne svoji preteklosti“? Kdo je na mah snel krščansko-slovansko zastavo raz „Narodne tiskarne“, ko je vendar še dne 21. septembra t. l. pisal „Sl. Narod“: „Stoječi na podlagi programa vseslovenskega shoda in strinjajoči se tudi s taktiko, kakor jo je označil na tem shodu dr. Šusteršič, podpirali bomo slovensko delegacijo v njenih prizadevanjih z vso odločnostjo, dokler bode

Kolesarjeve povesti.

(Črtice. — Spisal Iv. Ev. Ribič.)

I.

„Trottel, Trottel!“

Utrujen, spehan, prašen in poten sem se vlegel v zeleno travo. Potrpežljivo se je upognil pod menoj ponižni trpotec, zleknila se je rumena platičnica, milovidna materina dušica, meseno-rdeča resa . . . vse cvetlice in vse one male, ozke, sveže zelene travice so se strnile in mi napravile mehko blazino. Kolo je počivalo poleg mene.

Nad menoj je raztezal svoje krivenčaste veje starikav hrast. Po njegovem hrapavem, razoranem lubju so lazile žuželke: marljive mravlje, zlate mimice, zelenobojni rilčkarji in ostudne stonoge. — Poleg hrasta je rasla vitka smreka s piramidno krono, okrog nje so se vrstile male in velike smrečice, sinji borovci, trdoglavi gabri, boječe trepetlike in šibaste jerebike z razrezljanimi listi. Iz celega gozdiča je kipel aromatičen vonj, pomešan z onim značilnim duhom, ki prihaja menda od preperlega, po tleh nastanega listja . . . Ljubo božje solnce se je upiralo v gozd, prodiralo tu in tam goščavo, sipalo svoje žarke na orumenele liste bližnje leske, ter poljubljalo nagajivo in objestno deblo starca hrasta.

Do mene pa ni moglo, kajti ležal sem zleknjen v travo, utrujen, spehan, prašen in poten.

Pred menoj so se razgrinjale veje in mi odkrivale krasen prizor — blejsko jezero z onim ličnim otokom in čudovito cerkvico, ki sta pristno naša. Odkrivale so mi košato-pisano obrežje, ki ima patentirano tuje lice.

Na otoku je pel zvonček pretrgano, ne-jednakomerno . . . Tiho, jedva slišno je začeljal, prenehaval . . . pa zopet zapel močno, skoro bolešno hreščoč, zdaj zdihujoč, zdaj molčeč . . . Nehote sem bil prisiljen misliti na prosilca, ki je zaupno, verno potezal za vrvi . . . da, včasih celo na sitega, veseljaškega gosta, ki si tudi zvonjenju ni odrekel — za izpremembo . . .

V bližini je peljala cesta, ki vodi okoli jezera.

Čuli so se počasni koraki . . . ženski glasovi — tenki, skoro piskajoči nemški zvoki, od časa do časa tudi živahni italijanski akordi brez ritma in takta.

Nevoljen sem se obrnil na drugo stran ter se zamislil . . .

Hkrati se je zaslislalo od ceste sem šumenje ženskega krila, suho dračje je začelo pokati, iz bližnjega grma je prhnil ru menokljuni kos z glasnim vriščem, grmovje se je raztrnilo.

Privzdignil sem glavo in zapazil v nekotiki oddaljenosti šetajoč par.

On je bil mladenič srednje velik, slok, oblečen v fino letno obleko. Izpod širokokrajnega klobuka so se mu vsipali v zatilnik dolgi plavi kodri. Pod orlovskim nosom so se mu kazali

nadebudni brki, brada mu je bila gola in z licem vred nežno blede. Žarko oko je upiral v njo.

Ona je bila malo, vitko dekletce — krasna ptičica, rekel bi, jedva razcevela cvetka. Izpod nizke, rdečkaste kapice, ki ji je koketno stala na glavi, so se ji svetili svetli lasci, spleteni v dolgo, debelo kito, visečo po hrbtu navzdol. Na čelu in sencih pa so se igrali preprosti, najvni kodri z objestnim vetričem. Po malem obrazku je bila razlita preprosta zaupnost, le oči, te velike, mirne oči, so izražale nekaj globokega, resnega, prav nič otročjega. In vendar je izdajala vsa postava otroško preprostost in živahno brezskrbnost.

Šetala sta v nasprotno stran. — Na to sta se ustavila in se obrnila proti meni. Vejevje je branilo, da me nista zapazila. Opazoval sem ju.

Deklica se je sklonila k tlom in utrgala belo kresnico, katero je bilo upognilo njeno lahno poletensko krilo. Pokazala je cvetlico spremljevalcu, brezskrbno se zasmejala in začela med živahnim hehetanjem izgovarjati nekaj, trgajoč s kresnice listek za listkom.

Ničesar nisem mogel razumeti. Radovednost me je mučila. Kaj neki govori to nedolžno bitje? V katerem jeziku? . . . Kaj, ko bi ta mala krasotica govorila slovenski? Kako lepo bi se glasil naš jezik iz teh rubinastih ustic! Vse tujke bi se morale poparjene umakniti pred njo. Tudi ona baronovka, ki vedno blebetá francoski in se vozi na kolesu. Vse bi se morale ukloniti

ostala zvesta na rečenem shodu sklenjenemu programu? —

Zveza je ostala zvesta na shodu sklenjenemu programu, „Slov. Narod“ pa vender z vso odločnostjo podpira le uskoka Šukljeju, ker mu takó veleva dr. Tavčar. In zakaj to veleva dr. Tavčar? Zato, da ga ne vržeta Šuklje in Slanc pri volitvah. Odtod vsa nedoslednost „Narodove“ politike, ki gotovo ni vesela za narod slovenski in ne posebno častna za stranko „svobodomiselnih“ rodoljubov.

Veseli se je le nenarodni čarovnik Schwegel, ki je sprejel v mehko objetje svoje nemško-liberalne zveze najnovejši „narodni“ trifolij: Šuklje-Tavčar-Slanc.

Tako daleč so prišli „napredni narodnjaki“ s svojo čedno politiko! To je uspeh tridesetletne vojske „Slov. Naroda“ za absolutno narodnost!

Občni avstrijski poljedelski shod

bode dne 14. novembra t. l. na Dunaju. Obravnava se bodo sledeče točke: 1.) Organizacija kmečkoga stanu; 2.) avstro-ogerska pogodba; 3.) poljedelstvo in borza; 4.) davki in pristojbine. Vsakdo, komur je na srcu socialna preosnova kmečkoga stanu, bode pozdravljal ta shod. Udeležili se ga bodo tudi slovanski poslanci in, kakor se čuje, pojde na shod več slovenskih poljedelcev, ker bo znižana vožnja na železnicah.

Želeti je le, da bi se tudi v resnici kaj doseglo. Posebno z ozirom na novi sladkorni in transportni davek, ki najhuje zadene ubogo ljudstvo, naj bi se mnenje pravih ljudskih zastopnikov slišalo. Ako pomislimo, da se hoče ljudstvu naložiti okoli 46 milijonov novega davka, in sicer na najbolj mu potrebne reči, je resna beseda na pravem mestu. V Avstriji se izdeluje in pridobiva petrolej. Delavec, obrtnik in kmet ga neobhodno potrebujejo, in vender stane v Avstriji liter 20 kr., v Nemčiji, kjer ni petrolejskih vrelcev, se pa dobiva za 15 vinarjev. Sladkor stane na Angleškem kilo 18 kr., a treba je surovo blago dovaževati, v Avstriji pa moramo plačevati za kilo 41 kr. Toraj gre na davek 23 kr. Vsak razumni človek lahko preračuna, da tako ne more iti dalje, da je tak sistem obdačenja za Avstrijo pogubonos. Sicer se je bajé avstrijski finančni minister pri neki priliki izjavil, da če delavec in kmet spijeta liter piva in pri tem plačata za državo 2 kr., tega ne čutita. Se ve, da bi tega nihče ne čutil, ako bi imel na tisoče letnih dohodkov. Kdor je pa vezan s krajcarji računati, ta pa čuti predobro.

Ali je Avstrija še poljedelska država?

Pri lanski davčni preosnovi se je znižala temeljna svota zemljiškemu davku za 2½ milijona gold. in so se sploh zemljiškim posestnikom dale nekatere olajšave. Vsekako je bilo to opravičeno, saj stojimo pred agrarno krizo, in ker se je rentabiliteta zemljišč zmanjšala, treba je kmalu odvzeti nekoliko bremen. Vidi se, da so merodajni krogi spoznali, da tudi v Avstriji ni možno vladati v fizikokratiškem sistemu, da je treba z davki pritisniti bolj na industrijo in trgovstvo; tedaj vidimo v zadnjih tridesetih letih velik napredek naše industrije tudi v razmerju davka. Dočim sta ostala zemljiški in hišni razredni davek vedno jednaka in sta znašala povprečno kakih 40 milijonov, pomnožil se je dohodninski, pridobninski in hišni najemninski davek za 100%. Leta 1868. je znašal poslednji 33,529.252 gl. l. 1893. pa že 67,292.810 gl.

Poljedelstvu in gozdarstvu je pripadalo v Avstriji l. 1880. izmed vsega prebivalstva 60,69%, l. 1890. pa samo 55,88%. Zanimiva je ta razdelitev po posameznih deželah. V pokrajinah, ki so kulturno najbolj razvite, vidimo najmanj pripadnikov poljedelstva.

Od 100 ljudij jih pride na poljedelstvo:

v Nižji Avstriji	24,1	na Tirolskem	64,0
„ Gor. Avstriji	50,2	„ Predarlkem	41,6
na Solnograškem	48,3	„ Češkem	39,4
„ Štajarskem	62,5	„ Moravskem	49,0
„ Koroškem	62,5	„ Šleskem	39,7
„ Kranjskem	71,2	v Galiciji	77,0
v Trstu i. okolici	8,1	„ Bukovini	74,7
na Goriškem	69,2	„ Dalmaciji	85,6
v Istriji	71,6	„ Povprečno	55,0

Danes so razmere že nekoliko drugačne, ker ti podatki so iz l. 1890. od zadnjega ljudskega štetja. Vidimo pa že iz teh števil, če primerjamo posamezne dežele po kulturnem razvoju, da Avstrija dobiva vedno bolj lice industrijske države.

Temu razvoju se moramo čuditi, če pomislimo, da se veliki industriji pri nas, morda časih tudi opravičeno, stavijo od raznih strani velike ovire. Akcijske družbe se še pri nas vedno štejejo za društva in se morajo ravnati po društvenih zakonih. Pri ustanovitvi je treba dovoljenja ministerstva za notranje stvari in odobrenja od strani ministerstva, v čegar področje spada dotično podjetje, oziroma društvene komisije.

Posledica temu postopanju je ta, da se je v Avstriji, kjer odločujejo glasovi poročevalcev peterih ministerstev (društvene komisije), ustanovilo od l. 1883. do 1893. le 16 akcijskih družb

s kapitalom 55,5 mil. gold., dočim je nastalo v istem času na Nemškem nad 1600 akcijskih družb s kapitalom nad 1500 mil. mark, na Ogerskem se je pa samo l. 1894. ustanovilo 75 akcijskih podjetij.

Avstrija že nekaj let sem ne more več zadostiti lastnim potrebam glede cerealij. Ogerska je izvozila l. 1884., žita za 93,4 mil. gold. l. 1894. pa že za 126 mil. gold. v Avstrijo. Že te številke nam kažejo, da mora Avstrija skrbeti za to, da izvažajo blago za blago, ne pa samo denar za blago, če neče gospodarski nazadovati. Iz statistike importa in eksporta posnamemo pa tudi, da avstrijska industrija že dela ravnovesje z uvozom surovin iz drugih dežel, saj znašajo tovarniški izdelki pri izvozu nad 50%, dočim pri pomožnih sredstvih za industrijo ne doseže niti 25% celokupnega izvoza.

Ako hoče naša država ostati aktivna v gospodarskem oziru, odmerjena ji je jedina pot, da si z industrijskimi izdelki pribori to, kar mora izdajati za žito in moko.

Izvirni dopisi.

Iz vipavske doline 21. oktobra. (Volitve.) Prav iz srca mi je govoril včerajšnji „Slov. List“, ko se je izrekel za to, da bi se naše volitve za deželno zbornico vršile mirno brez vsakega strankarskega boja. Ravno dva meseca bode tedaj, odkar se je vršil vseslovenski shod, ko bomo volili poslanca. Spominjajmo se sedaj vseslovenskega shoda, a ne ravno v nasprotnem smislu, da bi na dan volitve ravno nasprotno delali, kakor smo sklenili na vseslovenskem shodu! Na shodu se je sklenilo, da morajo naši poslanci v državni zbornici složno postopati in slišala se je povsodi jedna želja, da postanimo tudi doma složni, da bodemo tako zamogli lažje odbijati sovražne naskoke in se dobro organizovati. Tudi „Slov. List“ je že naglašal, da je le naravna posledica sklepov vseslovenskega shoda, ako se pomirijo osebna nasprotstva na Kranjskem ter prične stvarno in složno narodnogospodarsko delo, in da le tedaj nas bodo tudi na Dunaju upoštevali, ako bodo čutili, da smo doma složni kakor jeden mož. —

Vse to je jasno kakor beli dan, in vender bi se morali dva meseca po shodu zopet udariti med seboj! Vprašam Vas, domoljubni Vipavci, ali je naša tega treba? Nasprotstva, stvarna nasprotstva pri nas niso velika, a neizmerna je škoda, ako bodemo razkol, katerega nam vsiljujejo Ljubljanci, mi sami doma pospeševali. Bodimo pametni, in pošljimo nazaj gospode, ki prihajajo k nam iz Ljubljane, da bi nas pripra-

naši deklici, tej drobni stvarici. Nič več bi ne smeje vihati nosu, kadar bi slišale našo govorico, spoznale bi, da ima tudi naš jezik ono fineso, katero zahtevajo dame v govoru. Spoznale bi na tej deklici. Ta mladenka je kakor ustvarjena za Bled, da pokaže oholim tujkam, ki se izvestno divijo njeni lepoti, ob jednom s svojo krasoto tudi milino našo materinščine.

Da, da, ta mladenka mora biti Slovenka! Njen stas, njene oči, njen obraz . . . vse kaže, da je cvetka naših gred. — Treba mi zvedeti, kje stanuje, kam zahaja, da privedem ob priliki v njeno bližino ono ošabno Nemko, ki mi je včeraj pri Petranu tako strastno zatrjevala, da naš jezik ni sposoben za salon. V njeno družbo mora priti Oberbergerica, Köhlerca in Reckfingerca, ona strastna trojica, ki mi je onkrat v „Cursalonu“ s farfimirano jezo pobijala moje trditve in me milovala, da sem — Slovenec . . .

V toliki navdušenosti sam nisem vedel, kdaj sem vstal. Pozabil sem bil na utrujenost, spehanost, na prah, pozabil na dolgo pot iz Bohinja, s katere sem se vračal. Kakor maček sem se plazil med grmovjem — Bog mi odpusti! Nestrpno radovednost, podžgano vsled narodnega entuzijazma sem hotel uzadovoljiti — oprostite mi ljudje božji! Priplazil sem se za grm, za katerim sta stala.

Moj Bog, kako mi je tolklo srce. Če me zagledata!! — Nič! — Naprej! Zvedeti moram,

prepričati se moram, potrditi se mi mora moja slutnja, želja in nada, mora se mi . . .

Posluhnem —

„Aber no, mein Liebster, versuch's, ob du's zustande bringst. Sag' zehnmal nacheinander Trottel, Trottel . . . aber recht schnell! . . .“

Morebiti so zvenele njene besede nežno, prijetno, miloglasno . . . meni so se zdele rezke, odurne, zlasti tisti famozni „aber“ je bil piskajoč, hreščeč . . .

O navdušenost, narodni moj entuzijazem!

Za grmom sem čepel, oči sem presenečeno upiral v grm, roke so se mi povesle ko odrenele. Tam, kjer je prej v srcu kipela živahna vroča kri, je bilo za trenutek vse prazno, zapuščeno . . . Zastala mi je kri vpičo tolike prevare.

Varan! Goljufan! Preslepljen! . . .

Pozabil sem, da sem utrujen, spehan, prašen in poten. Z jezo sem dvignil kolo iz trave. Nazaj se nisem oziral, vender se mi je zdelo, da sem slišal blebetati za menoj mladiča: „Trottel, Trottel! . . .“

Zavihtel sem se v sedlo, da je neljubo zaškripalo, ter oddrvel v nasprotno stran po gladki objezerski cesti. Vsiljalo se mi je nehote kakor samo od sebe vprašanje: kdo je „Trottel“, ali jaz, ali kdo drugi?

Zmajal sem z glavo, ne da bi bil prišel do sklepa, ter brez miselnosti strmela na jezersko gladino, po kateri se je vozila tuja družba, pevaje glasno, skoro hripavo in neubrano:

„Still steht der See,
Die Vögel schlafen . . .“

Jezero pa se je kakor nalašč zibalo nemirno. Drgetaje so se podili valčki in pljuskali v nejednakih odmorih ob obrežje . . .

* * *

„Na zdar! Dobro, da si že nazaj. Prijatelj te išče!“ me je hkrati ustavil tovariš Dorče, mahaje mi z roko, naj stopim s kolesa.

„Kako si prašen . . . poten . . . zbegan . . . kam tako drviš?“

„Kaj to!“ sem zamahnil z roko. „Dorče, povej mi rajše, če ti je znano, kako se zove neka gospica: mala, vitka . . . taka in taka.“ Naglo sem mu jo opisal.

A — a! Že poznam, že vém . . . To je slovenska pesnica lepa Zora, interesantna, duhovita žen —

„In njen spremljevalec?“

„Plavolas mladenič z orlovskim nosom?“

„Dà.“

„Je njen zaročenec slovenski akademični slikar Jerin, umetnik, in kar je največjega pomena, Slovenec z dušo in telom. Njega ni premotila bogata, razsipna in razkošna tujina, da bi se bil izneveril revni domovini, dà, pravim ti, to ti je mož. On —“

In navdušeno ga je opisoval dalje, a jaz ga nisem poslušal. Mislil sem na dogodek v gozdliču in po ušesih mi je brenčalo: „Trottel, Trottel . . .!“

vili za boj! Pogovorimo se sami med seboj, koga postavimo za kandidata v deželno zbornico! Napravimo iz svoje srede volilni odbor, v katerega pošljimo vse veljavnejše može iz našega okraja. Temu volilnemu odboru naj se priglasijo kandidati, kateri morajo obljubiti, da so za slogo na podlagi programa vseslovenskega shoda. Obljubi biti mora tudi naš kandidat, da ne pristopi ne jedni, ne drugi stranki v deželni zbornici. „Slovenski Narod“ sicer prigovarja nam, da volimo poslanca, ki bode pristopil deželnozbornski večini, to je, da pristopi slovenskonemški zvezi. Vipavci! Sramota bi bila za nas, ki smo zavedni Slovenci, ko bi volili poslanca, kateri naj se pokori Tavčarjevi in Švegljevi komandi. Seveda „Narod“ trdi, da le tako bomo kaj za naš okraj dosegli, ako smo pri večini. Jaz ne vem, ali nas ima „Narod“ res za tako neumne, da nam kaj tacega pravi. Po tem nazoru bi morali tržaški okoličani voliti v tržaški deželni zbor same Lahone, da kaj za okolico dosežejo, ker Lahoni imajo večino v tržaški zbornici. Ako bi bilo res, da mora poslanec pristopiti večini, ako hoče doseči kaj za svoj okraj, potem bi morali volilci zahtevati od poslanca vselej obljubo, da pristopi večini, če je tudi nemškutarska. Na ta lim ne gremo, morate nam kaj boljšega povedati, da se vam bomo usedli!

V našem volilnem okraju imamo nekaj razumnih mož, ki bi bili sposobni za zastopstvo v deželni zbornici. Mi, ki živimo skupaj, se poznamo dobro med saboj. Izberimo si sami svojega moža, ne pa, da poslušamo, kaj nam bodo iz Ljubljane nasvetovali. V Ljubljani se jim zdi potrebno, da bi še nadalje razpor sejali med narodom, in skušali bodo spraviti v zbornico moža, kateri bode ljubljanskim komandantom prav pokoren služabnik. Takega moža pa mi ne potrebujemo, ampak potrebujemo moža, ki bo poslušal glas svojih volilcev, moža, kateri bode naše potrebe razumno in neustrašeno zastopal ter povedal gospodom, da mi nečemo v zbornici strankarskega prepira, ampak gospodarskega dela. On mora biti trd Slovenec, kateremu je brat ljubši, kakor pa Nemeč Schaffer ali odpadnik Schwegel.

Volilci! Pošljimo v deželno zbornico moža, ki bo stal na temelju resolucij vseslovenskega shoda in ki bode delal za slogo med brati!

Iz Bloških hribov, 18. okt. — (Amerika — Hrvatsko.) Med tem ko gospodje na Dunaju visoko politiko tirajo, obstrukcijo vganjajo, čas tratijo in davkoplačevalcem mošnje praznijo, sploh v dobi, ko se vse družji in posvetuje o boljši prihodnosti, si skuša narod sam pomagati, ker uvideva, da vse fraze brez dejanj ne pomagajo nič, kajti od besedij se nihče ne redi. Trumoma se tedaj izseljuje naš narod in išče boljše domovine, nego mu je domače ognjišče.

„Raji sem doma za čednika, nego da bi v Braziliji trdo kopal pa slabo jedel“, tako se je izrazil tukajšen domačin, vrnivši se po kratkem bivanju iz Brazilije domov. — Pa v šumah Severne Amerike, tam je zaslužek! Hajdimo v Severno-Ameriko! Drugi gredo zopet na Hrvatsko, od koder se vsako pomlad vračajo.

Zadnji čas se je zopet napotilo kakih 150 žilavih mož in mladeničev iz tukajšnjih krajev iskat si boljše bodočnosti v Severno Ameriko. Kočevarjev pa je šlo še več! Žalostno je bilo gledati prizore, kako so se poslavljali od tod. Vriskaje so si dajali moške in mladeniči pogum, a še bolj so jokale njih žene in domači, ki so jih po dve uri in še več daljave od svojega doma spremili do kraja ločitve. Neka žena je bolesi in jokú celo padla v omedlevico. Različne misli mučile so jih pri odhodu; ali se še vrnejo srečni, ali morda zadnjikrat vidijo svoje? kaj bo z gospodarstvom doma, ali ne bo znabiti prodano, ali se bo po prostovoljni dražbi razprodalo, kar se zdaj mnogokrat godi? In kakšno je večkrat moralno stanje tu in tam, ni mi treba praviti. Res, vrši se že v polni meri narodov preseljevanje iz neke obupnosti. Če to pospešuje narudno blagostanje, o katerem se dandanes toliko govori in piše, je drugo vprašanje. Doma pogrešamo toliko delavnih močij, ki bi bile jako potrebne pri kmetijah. Skrajni čas je, da se opusti v slovenski domovini ves narodni prepir

vsaj za nekaj časa in se vse sile obrnejo na socialno in gospodarsko polje, kjer je hvaležnega posla čez glavo? In vlada? Ali bi ne storili poslanci najbolje, da poberejo kopita in se vrnejo vsak na svoj dom? Saj vsak že lahko spozna, da jih vlada vodi leta in leta za nos, in bo to dalje delala, dokler ji ne pokažejo hrbta.

Ob Sočinih bregovih, 19. oktobra. — Pripravljavnica v Kobaridu je kar čez noč izginila iz Kobarida in se preselila v Sežano. Ta nepričakovana sprememba je provzročila precej hrupa med učiteljstvom. Nekateri menijo, da je to delo okrajnega šolskega nadzornika v tolminskem glavarstvu, ki ni več voditelj te šole, in da imajo šolska oblastva posebne ozire na tega gospoda. Čudno je, da se ni preselila pripravljavnica v Tolmin, kjer se nahaja sedež glavarstva. Mogoče, da se Tolminci niso znali prikupiti na merodajnem mestu. Pač čudne razmere na šolskem polju!

Gosp. deželni odbornik Tuma je imel shod tudi v Kanalu. Udeležba je bila majhna, ker menda shod ni bil o pravem času razglašen. V Kanalu je pojasnjeval razmere v goriškem deželnem zboru. V nekako zvezo je spravil svoje poročilo v Kobaridu z onim v Kanalu. Glavna zadeva je bila glasovanje rajnega knezonadškofa. Sploh je razpravljajal Tuma stare in vsem znane zadeve. Ker se mu je zdelo, da še ni zadostno pojasnil postopanja slovenskih deželnih poslancev v Bovcu, Kobaridu in v Kanalu, je dal še posebno izjavo v goriškem Sloginem glasilu. Tudi v tej izjavi ni podal ničesar novega, vse je bilo že znano. Povedal pa ni tega, da dr. Gregorčič in neki drugi poslanec nista bila za to, da bi slovenski poslanci tik pred volitvami zapustili deželni zbor. Povedati moramo tu javno, kar ni bilo še v nobenem časopisu, da se je rajni knezonadškof izjavil proti nekemu dekanu tako-le: „Gregorčič ni bil zato, da bi vsi slovenski poslanci izstopili“. . . . Ali ni mogoče, da je ravno to tudi nekoliko vplivalo na rajnega nadškofa, da je šel v deželni zbor in glasoval za začasni proračun? — Tudi smo slišali iz ust osebe (ki je bila nekoliko tednov poprej pri nadškofu), da se je rajni knezonadškof jako nepovoljno izrazil o onem poslancu, ki je izstop provzročil. —

Govorilo se je, da je bil dr. Gr. za to, da se opustijo vsi predlogi, ki bi utegnili razburiti Lahe, in sicer samo zato, da bi ne odbili od sebe nekoliko laških glasov v veleposestvu, potrebnih za zmago. To je bilo nadškofu, kar posebno poudarjamo, tudi prav dobro znano.

Pokazalo se je, da je bilo dr. Gregorčičevo mnenje za takrat najboljše. Žal, da njegova ni obveljala. Tako se godi narodu, kadar novinci, ki razmer ne poznajo, odločujejo in s posebnimi predlogi stopajo v javnost, da bi pozornost na-se obračali in jo od drugih odvračevali.

Zaradi shodov v Kobaridu in v Kanalu sta se dva slovenska lista v Gorici začela pikati. Po našem mnenju so to le slepe patrone, ki nekaj družega nameravajo, kakor v resnici kažejo. Majhna peresna praska ima posebne namene. Ne vem, ali Slogino glasilo razume postopanje v nasprotnem taboru. Sploh se opaža pri katoliških strankah na Slovenskem neka posebna sprememba, katere nekateri ne morejo razumeti. Mi jo prav dobro razumemo in prihodnost pokaže v kratkem, da smo imeli prav.

Vlada na Primorskem je začela vendar enkrat gledati tudi na slovenski del dežele. Veliko tisoč je zabila za cesto pri „Boki“ pri Bovcu in zdaj blizo 20.000 trosi za vzravnanje ceste v Idrijski dolini pri „Dominovem robu“. Ne vemo, koliko potrosi za vzdrževanje ceste po Soški dolini. Kadar je suho, je na cesti eno ped prahu, kadar je dež, pa do kolena blata. Ako se človek pelje od Gorice po Soški dolini do Kobarida ali pa do Tolmina, niti enega cestarja ne najde na cesti. In vendar imajo cestarji po 18 gld. na mesec. Ne vemo, kaj dela stavbinska ekspozitura v Tolminu, da to dopušča.

V Cerknem se bojijo novega sodnika, ker je Lah in le za silo lomi slovenščino. Ako ne morejo drugod porabiti kakega uradnika, ga pošljejo v Cerkno. Slovenska krotkost je vsemu temu kriva. Naj bi prišel slovenski sodnik v

Kormin ali pa v Cervignano med same Lahe, in bi le za silo lomil laščino, gotovo en mesec ne ostane tam. Lah bi mu že posvetili. Slovenske ovčice pa vse potrpijo. In vendar Lah vpijejo, da Slovenci zatirajo Lahe!

Z Dunaja, dne 20. oktobra. — „Narodni Listy“ so minoli teden poročali, da je vseučiliški profesor dr. Hirn pozvan na Dunaj v naučno ministerstvo zaradi že v prestolnem govoru „napovedane reforme učiteljišč“. Mi Slovenci, neupoštevajoč ekstremnih nazorov, smo s sedanjo uredbo avstrijskih učiteljišč v obče zadovoljni. Kar je želeti od napovedane reforme, se je preciziralo že 14. septembra t. l. v Ljubljani. Celovško in mariborsko učiteljišče naj se reorganizujeta. — Naši parlamentarci so popolnoma prav imeli, ko so zahtevali preosnovo teh dveh učiteljišč; ne bo pa morda škodovalo če jaz — učitelj — omenim nekatere stvari, katere sem opazil v svoji praksi.

Nepotrebno je govoriti o tem, da mora biti učitelj popolnoma več jeziku svojih učencev. Zaradi tega je tudi obsojati tu in tam se pojavljajočo prakso, nameščevati učitelje, ki so rodod Nemci, a so se šolali na „slovenskih“ učiteljiščih, na slovenskih šolah. Stara stvar je, da se Nemeč pri nas ne nauči nikdar slovenščine v toliki meri, da bi lahko učil na slovenski šoli; saj vemo, kako se Nemcem olajšuje učenje slovenščine. Po Slovenskem nahajamo učiteljice iz radikalno-nemških meščanskih rodbin, ki slovenščino le lomijo in zunaj šole ne spregovoré slovenske besede, pač pa podpirajo nemštvo kjer koli le morejo. Pa ne le učiteljice, katere so večinoma kot neenergična bitja popolnoma v oblasti c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov, ampak na Slovenskem — in to ne samo na Štajarskem in Koroškem — imamo tudi učitelje, ki še prav pridno trobijo v nemški rog. Poznam na Štajarskem nadučitelja, ki je na šoli, na kateri je nemščina — postrežemo lahko z uradnimi podatki — neobligaten predmet, učil pesem: „Auf, ihr Turner, dass die Ahnen aus Wallhalla mit Lust auf uns herniederschauen!“ Seveda je takratni c. kr. okrajni šolski nadzornik — celjski paša — to molče odobral, da si bi bil gotovo grajal ter strogo prepovedal pesem: „Slovenec sem!“ Tako ne sme biti, če hočemo, da se naša mladina vzgoji v slovenskem narodnem smislu.

Na ljubljansko učiteljišče je bila n. pr. l. 1891. sprejeta hči c. kr. vladnega svetnika K., ki ob vstopu v učiteljišče niti čitati ni dobro znala slovenski, vendar je čez 4 leta dobila svedočbo, da se lahko namesti na slovenski šoli. Slovenca, ki bi znal le slabo čitati nemški, ne sprejmo na nobeno učiteljišče v Avstriji. Hic Rhodus!

Naravnost v nebo kričeče krivice pa se gode Slovincem na Koroškem in Štajarskem. Koroške šole so skoro vse nemške. Sicer imajo navado, tam, kjer se zahteva — seveda z mnogimi rekurzi — nastaviti v prvem razredu „slovenskega“ učitelja, t. j. takega, ki zna z doma koroško slovenščino. Tak učitelj, sam nevesč pravilnemu jeziku, je popolnoma zadovoljen, če otrok le nemške besede slovenski — konjugira in deklinira v svojem govoru. Odgovori učencev: „To je bam“ (drevo), „to je guorten“ (vrt) so takim učiteljem zadostni; to — ravno ta dva stavka — se je letos povdarjalo v neki okrajni učiteljski konferenci na Koroškem. To nam jasno kaže, da se celovško učiteljišče mora razdeliti v slovenski in nemški del. Nemci naj vzgajajo svoje kandidate v nemškem duhu, mi Slovenci pa svoje v slovenskem. Ravnoisto je potrebno tudi v Mariboru, kjer je prav za prav nemško učiteljišče brez potrebe. Saj imajo Nemci svoje učiteljišče v Gradcu. Na mariborskem učiteljišču so učitelji večinoma Slovenci, a ti uče vse — razven slovenščine — v nemškem jeziku. To je mogoče edino le v Avstiji! Kje naj se kandidat, ki je bil v štajarski „slovenski“ šoli, ki je v resnici do treh četrtink nemška, in pa v nemški gimnaziji, kje naj se privadi književnega slovenskega jezika? V tistih treh urah na teden je to nemogoče, če pomislimo, da drugih 27 ur sliši le nemščino.

Vaši parlamentarci naj torej skrbé, da se ob napovedani reformi učiteljišč revidirajo tudi jezikovne razmere učiteljišč v Celovcu in v Mariboru. Tudi v Ljubljani bi ne škodovalo malo več slovenščine; kuriozum je, da se je tu dosedaj pedagogika — najvažnejši predmet — učila in izpraševala, in to slednje tudi pri izpitih učne vsposobljenosti, edino le v nemščini. Peščica kranjskih Nemcev ima za svoje šole trde Nemce za okrajne šolske nadzornike. Koliko odločnih Slovencev je med štajarskimi okrajnimi šolskimi nadzorniki? Kje je kak Slovenec okrajni šolski nadzornik na Koroškem? Pač imajo tam ljudi za nadzornike, ki navdušujejo svoje učitelje v pesmi: „Der Drache (Slovenci) muss vernichtet werden!“ (Moro v Šmohorju). Da še več! Koliko okrajnih šolskih nadzornikov na Kranjskem korespondira s šolskimi voditelji uradno v slovenščini?

Slovenci se nikakor ne moremo strinjati z nazori nekega slovenskega lista v Mariboru, ki pravi, da mi še lahko čakamo. Tudi pripet osel lahko čaka pri praznih jaslih, a dočakal bo smrt. Slovenci ginemo! Za rešitev je skrajni čas in važan faktor v tem je ljudska šola. Tega naj oni, kateri imajo odločevati narodovo osodo, nikdar ne pozabijo. Leta 1866. nas je natepel pruski učitelj. In slovenski učitelj lahko reši slovenski narod, ako bodo voditelji naroda skrbeli, da bo vsak slovenski učitelj tudi Slovenec. Narodna vzgoja mladine nas bo rešila Nemcev tudi v gospodarskem boju. Koliko Slovencev podpira ob mejah in tudi v središču nemško obrt in trgovino, ker našemu narodu manjka zavednosti! Le pogledite po slovenskih krčmah anončne tabele nemških pivarjev! Rešimo se Nemca in žida, potem bo rešen naš narod!

Iz državnega zbora.

V državnem zboru je po oni viharni noči, ko so se bili „fantje“ stepli, nekoliko pomirila se vroča nemška kri. Na dnevnem redu so še vedno tožbe zoper ministre. Opravičeval se je zaradi Heba med ugovarjanjem levice ministerski predsednik sam. Dr. Herold in dr. Stransky sta izvrstno zavračala Nemce. Nikar ne tožite, je rekel dr. Stransky Nemcem, o policiji, ko ste sami glasovali za izjemno stanje v Pragi. Vi ste napravili policijsko državo. Vi imate le namen uvesti zopet stari zistem centralizacije in germanizacije, namen podjarmiti si slovanske narode, in ker vam vlada tega več ne dovoljuje, jo tožite. Zato predlagam, da se preide ob tej krivični tožbi na dnevni red. — Govorila sta še poslanca dr. Funke in Schwarz. — Največja važnost se poklada na vprašanje, kaj bode z nagodbenim provizorijem v naši zbornici, ker ga je ogerska zbornica že sprejela. Slovanska krščansko-narodna zveza bode v drugem branju glasovala za provizorij le tedaj, ako bode vlada dala jamatev, da se bodo uvaževale slovenske zahteve.

Politiški pregled.

„Svobodna zveza“ se imenuje klub, katerega je skoval v državnem zboru iz „divjakov“, ki so sicer najbolj različnih nazorov, poslanec Šuklje dne 21. oktobra. Ti novi zvezi so pristopili: Šuklje, dr. Volan, dr. Baljak, dr. Kronawetter, Foller, Stephanowicz, dr. Straucher, Tonackevic, dr. Vašaty, dr. Okunevsky. Znabiti še pristopita Kvekvič in Šramek. Kot hospitanti bode baje prihajalo v klub tudi pet poslancev poljske krščanske ljudske stranke.

Slovenski časniki o Šukljeju. „Edinost“ piše: „Še jedna vest je došla danes, ki gotovo provzroči presenečenje v slovenskih krajih. Iz „zveze“ izstopivši poslanec Šuklje snuje svoj klub, kateremu baje pristopi 12 divjakov. Svoje mnenje o postopanju gospoda Šukljeta smo že povedali in je ponavljamo še enkrat: nočemo zagovarjati postopanja zveze nasproti temu poslancu, ali vzrok ni bil dovolj tehten za izstop. Vsakako je bil dogodek med zvezo in Šukljatom za poslednjega bolj subjektivne naravi, a v toli resnih časih ne sme odločati osebna občutljivost. In da je gosp. Šuklje res storil zgrešen korak, to občuti menda že on sam in

išče poti, da bi se rešil iz osamljenosti.“ — In „Mir“ dostavlja poročilo o Šukljejevem izstopu iz slovanske zveze: „Ta korak dvornega svetovalca moramo kar najodločneje obsojati. Obžalovati moramo, da se v sedanjem negotovem, za nas odločilnem času na povsem nerazumljiv način ruši sloga, ki se je bila dosegla med slovenskimi poslanci. To ne more imeti dobrih posledic.“

Antisemitje podirajo vedno bolj krivonose žide in nemške liberalce. Pri volitvah v pridobinske komisije so na Dunaju zopet sijajno prodrli antisemitski kandidatje.

Shod državnih uradnikov na Dunaju je bil dobro obiskan. Sešlo se je 2000 uradnikov. Župan dr. Lueger je govoril o uradniških plačah med občno pohvalo.

Shod Rusinov bode dne 1. novembra v Lvovu. Staro in Mladorusini se bodo zbrali in posvetovali se o političnem položaju svojega naroda.

Raiffeisenski dan. Prihodnji ponedeljek in torek bode na Dunaju shod članov Raiffeisenskih posojilnic. Govorilo se bode o centralni organizaciji avstrijskih Raiffeisenskih društev.

Kriza v Srbiji. Ker se je vrnil razkralj Milan v Beli Grad, podalo je Simičevo ministerstvo ostavko. Gre se zaradi nove ustave. Prišla bode na površje najbrž zopet liberalna stranka in pričele se bodo nove homatije.

Med kubanskimi vstaši je 1500 žen in devotk, ki so prodale za domovino vse svoje nakitje ter si nabavile pušk, da branijo z njimi njeno svobodo. To so rodoljubke!

Domače novice.

Osebnosti. Deželni odbor koroški je imenoval na izpraznjeno mesto deželnega živinozdravnika v Železni Kaplji g. živinozdravnika Zanoškarka, rodom Slovenca iz Kranjske Gore. — G. dr. Benjamin Ipavic, zdravnik v Gradcu je od cesarja odlikovan z zlatim zasluznim križcem s krono. — Gimnazijski suplent gosp. Fran Ilešič je bil promoviran na graškem vseučilišču doktorjem modroslovja. — Preč. g. Ferdinand Čekal, župnik na Studencu, je bil danes v Gradcu promoviran kot doktor bogoslovja. — Gosp. Fran Gogola, računski svetnik v finančnem ministerstvu, odlikovan je z naslovom višjega računskega svetnika. — Dekana in župnika v Jarenini, č. gosp. Jožefa Fleka, je cesar imenoval proštom v Ptuj. — V Planino pride za okrajnega zdravnika dr. K. Wisinger, operater na kliniki v Pragi. — Č. g. svetokriški župnik Jožef Gerčar je bil minuli torek nevarno zadet od kapi. — V Kazah v Podjurski dolini je umrl dne 15. t. m. č. g. župnik Franc Rup. Mnogo je prestavljal in pisal za Mohorjevo družbo. Priredil je „Fabiolo“, molitvenik „Gospod teci mi pomagat“ in drugo. Marsikaj je napisal tudi za „Mir“. — Umrl je v Tešanji v Bosni nekdanji deželni poslanec Anton Navratil, zasebnik v Metliki; 65 let starega zadela je kap. — Umrla je v Ljubljani g. Helena Francelj roj. Dolinšek, soproga mestnega policijskega vodje g. Ivana Francelja.

Deželnemu šolskemu svetu. Iz učiteljskih krogov nam prihaja vprašanje: Kako je to, da visoki c. kr. deželni šolski svet kranjski pušča prazna nekatera boljša učiteljska mesta po pol leta in prosilce muči s predolgimi nadami? Šola in občina imata škodo, ako se izpraznjene službe ne izpolnijo o pravem času. — Od drugod zopet pišejo: Kaj je ukrenil deželni šolski svet kranjski z onimi realci, o katerih ima v rokah dokaze, da so, napeljani od profesorjev, imeli zborovanja in molili Bismarka? Ali naj spregovorimo glasneje in jasneje. Podatke imamo!

Drobne novice. Vodstvo I. mestne šole je priredilo v Komenskega ulicah v Ljubljani lepo sadno razstavo. Razstavo sta priredila magistratni tajnik g. dr. Ivan Jan in nadučitelj v Gorjah g. Jožef Žirovnik. — V Idriji se je pojavil jako opasno legar. — Z Dunaja brzojavljajo, da so dovršena vsa pripravljala dela za železnico čez Ture in Bohinj in da je pripravljen že tudi dotični zakonski načrt. — Obesil se je v Mirnem na Goriškem 75letni Jožef Komel. Kaj je gnalo

sivega starca v smrt, ni znano. — V Ogenj je padla Katarina Vončina iz Ravnice. Podvržena je bila božjasti. — V nedeljo zvečer je v Gorici delavec Pavlin zabodel mesarja Spangerota in potem pobegnil. — Slavnost odkritja nagrobnega spomenika pokojnemu Drag. Martelancu se bode vršila v Barkovljah 31. t. m. — Ministerstvo za železnice je odobrilo načrt inženirjev za gradnjo železnice Trst-Poreč-Kanfanar. — „Soča“ se pripravlja, da prične z novim letom izhajati dvakrat na teden. — Orgljarska šola se bode otvorila v Celovcu. — Na sv. Višarjah je letos v 130 dneh bilo 21 tisoč (lani 19.700) božjepotnikov, sv. maš je bilo darovanih 498. V nedeljo 3. oktobra je bilo na gori 3000 romarjev. Na Višarje se namerava poleg električne železnice napeljati tudi brzovoz in državni telefon. — Studenčni vodovod dobi mesto Beljak. — Doslej enorazredna šola v Slov. Šmihelu postane dvorazredna. — Pogorela je vas Kamering na zgornjem Koroškem. Samo cerkev, šola in župnišče so rešili. — Vsled strahu je umrl te dni neki petletni deček iz Jasna, ker je njegov tovariš nanj nahujskal psa. — V Celju se je ustrelil domobranec Schlumpf. — V soboto 16. t. m. je na Zidanem Mostu povozil tovorni vlak kondukterja Morica Martona iz Siska.

Slovensko gledališče. V četrtek smo imeli zopet dobro dramatično predstavo. Nad pridnostjo našega dramatičnega obojja se letos nikakor ne moremo pritoževati. „Doktor Blažič“ (Doktor Klaus), ki se je v četrtek predstavljal, je nemška veseloigra in s tem je povedano vse. Posebnega se ne dobi v njej: nekoliko prijetnih prizorov, ki so pa brez posebne zveze razmetani po igri in malo preveč moralizovanja. Ne propade pa „Doktor Blažič“ nikdar in zato ga prištevajo boljšim nemškim veseloigram. V slovenskem A. Terstenjakovem prevodu ga diči še krasen jezik. Prvikrat je ta večer v vlogi najivke (Zorka, Blažičeva hči) na deskah slovenskega gledališča nastopila gdč. Mařenka Hilbertova, bivši član češkega gledališča v Brnu. Izborna najivka imamo sicer že v gdč. Slavčevi, a ker je mlada dama res umetniško naobražena, ki bo povsod na mestu, tudi njo pozdravljamo na deskah slovenskega odra. Dobrih močij nikoli ni preveč. Izberne igre g. Inemanna in obrtnika umetnika g. Verovška smo že privajeni — ta večer pa se je povzpela nad nivo diletantizma tudi g. Lovšin (konceptni praktikant Vrlinič). Upošteval je mnenje, da se različne vloge predstavlja lahko različno. Kočijaža je g. Perdan predstavljal z mirno, vspešno komiko. — Danes se predstavlja „Marija Stuart“. — Opera „Traviata“ pride na oder v petek dne 29. t. m.

Slovanski umetniki in naše gledališče. Piše se nam: V Zagrebu bode gostovala na hrvatskem narodnem gledališču slavna Hrvatica dvorna operna pevka iz Monakovega Milka Trnina. Slavna pevka je s svojim večkratnim potovanjem po lepi Gorenjski pokazala gorko ljubezen do Slovencev in morda bi jo intendantca slovenskega gledališča kaj lahko o tej priliki pridobila tudi za gostovanje na slovenskem odru. G. Naval-Pogačnik poje sedaj na Dunaju. Od Dunaja do Ljubljane ni daleč — intendantca slov. gledališča stori, kar moreš, da se omogoči gostovanje teh dveh odličnih umetnikov.

Nemci naskakujejo Ljubljano! Izzivajoča slavnost „Südmärkischer Sängerbund“ se bliža. Upamo, da bode z ozirom na javni red in mir kar najbolj omejena, naj tudi sedaj kranjsko Nemštvo za kulisami deluje z vso silo, da zada 31. oktobra našemu Slovenstvu krepko hrco. Veseli nas pa, da bode dne 31. oktobra večina ljubljanskih Slovencev složna v obsodbi nemške predrznosti. Poslednji „Glasnik“ piše o tej slavnosti kaj ostro. To je mnenje slovenske mase!

Javna pritožba. V Dolgi ulici in začetku Sv. Petra ceste vlada zvečer taka tema, kakor da je prišla nad Ljubljano prava egiptovska nadloga. Cesta je tu jako ozka, da se voz vozu komaj ogne. V kako kritičnem položaju so večkrat pešci, vsak lahko poskusi, ako krene v gori imenovani ulici, in mu nasproti pridrdra voz. Pričakujemo, da bode g. župan potrebno ukrenil. Še nekaj nadleguje občinstvo. Akoravno cestno-policijski red prepoveduje hitro vožnjo

težkih tovornih voz, se ta prepoved ne uvažuje, ter pode vozniki v divjem diru po ulicah.

Jugoslovanska socijalno - demokratska stranka bode imela svoj drugi strankarski shod v Ljubljani dne 25. 26. in 27. decembra t. l. Ljubljancanom bodo ti gostje ravno tako dobro došli, kot „Sängerbundovci“.

Občinski svet ljubljanski — dr. Luegerju. Občinski svet ljubljanski je na predlog obč. svetnika g. dr. Majarona izrekel toplo zahvalo in priznanje dunajskemu županu dr. Luegerju, ker se je na pokopališču sv. Marka od Kopitarja tako lepo poslovil.

Profesor Frischauf, pošten Nemeč in vnet, podpornik „Slovenskega planinskega društva“ je za svojo pravicoljubnost doživel v sredo zvečer v Gradcu hrupno demonstracijo od strani nemške akademične mladine. 400 dijakov upilo mu je „Pereat!“ Kričače je policija razgnala izpred profesorjevega stanovanja, a tulili so potem še naprej po drugih graških ulicah: „Die Wacht am Rhein.“ „Burschen heraus!“ itd. Povod demonstraciji so bile neke Frischaufove besede, s katerimi je želel procvita pravični slovenski stvari. Slovenski dijaki v Gradcu nameravajo prirediti protidemonstracijo; odposlali bodo k prof. Frischaufu deputacijo. Slava Frischaufu!

„**Martinov večer**“ priredi pevsko društvo „Ljubljana“ v „Narodnem Domu“.

Obrt v Celju se je pričel za Slovence lepo razvijati. Letos bodo šteli celjski Slovenci pol ducata novih obrtniških podjetij. Le naprej — po poti osamosvojenja!

Mestni zastop tržaški — pogorel. Predvčerajšnjem je državno sodišče na Dunaju zavrnilo pritožbo občine tržaške proti naredbi namestništva, s katero je ta oblast uničila sklep občinskega zastopa glede razveljavljenja volitve Nabergojeve.

Planinska koča na Menini. Savinjska podružnica „Slov. plan. društva“ dobila je konečno dovoljenje na Menini (to je gorovje na kranjsko-štajarski meji med Dreto, Boljsko, Mitnico in Nevljico) postaviti planinsko kočo. Koča bode stala čez 1000 m visoko in bode gotovo prijala obiskovalcem Menine-planine.

Celovška pošta. Poroča se nam: Na glavni pošti sem zahteval dvojezično dopisnico. Dotični uradnik pa mi je odgovoril, da jih nima pri roki, in da ni vredno radi jedne odpreti celega zavitka. Potem pa se je domislil nekaj boljšega in vprašal neko gospodično, ali ne morem dobiti dopisnice. Ta je odgovorila z „da“ in začela precej časa brskati in iskati v nekem kovčegu. Ko pa ni našla ničesar, mi je rekla, da jih nima.

V slovenjegraškem okraju so prihodnji teden volitve v okrajni zastop. Zmagali bodo Slovenci, če bodo — složni.

Nemški turisti na Štajarskem še vedno ne puste pri miru slovenskih knjig za turiste. „Slo-

vensko planinsko društvo“ naj tem „kulturnim“ Nemcem stopi na prste!

Književnost in umetnost.

Knjige družbe sv. Mohorja, katera broji letos 71.540 udov, so nam došle. Knjig je šestero in sicer: Zgodbe sv. pisma. (IV.) Slovencem priredil in razložil dr. Fr. Lampe. Molitvenik: Sv. Rožni venec. Spisal dr. Jos. Walter. Bolgarija in Srbija. Opisal profesor A. Bezenšek. Temu snopiču je med tekstom pridejanih več slik in zemljevidov. Poljedelstvo. (I.) Spisal Viljem Rohrman. Boj za pravico. Povest. Spisal Fr. J. Milovršnik. (Slovenske večernice 50 zvezek.) Koledar za l. 1898. — Člani bodo sešodno radostno sprejeli daljšo povest v letošnjih „Večernicah“. Vzajemnost slovansko bode širila krasna Bezenškova knjiga. Spisi v „Koledarju“ so kratki in tehtni. Pogrešamo domoljubnih pesmij. Povesti ste v „Koledarju“ samo dve, kar je premalo. Pozornost bode med našim ljudstvom vzbudil Anton Štritarov spis „Slovenski pevci na Dunaju“, kateremu sta pridejani sliki mojstra Hubada in njegovega slavnega zbora. Od srca želimo, da bi se družbe sv. Mohorja letos številneje oklenila naša posvetna inteligenca. Množiti število udov družbi sv. Mohorja, je čast vsega slovenskega naroda! Za prihodnje leto je odbor določil te-le knjige: 1.) Zgodbe sv. pisma. Slovencem priredil in razložil dr. Fr. Lampe. V. snopič. 2.) Veliki katekizem ali krščanski nauk. 3.) Viljem Rohrmanovo „Poljedelstvo.“ II. snopič. 4.) Naš presvetli cesar Frančišek Jožef I. K 50letnici njegovega vladanja spisal prof. Jož. Apih. Ta jubilejna knjiga izide v slavnostni, lepo opravljeni ter s slikami okrašeni obliki. 5.) Slovenske večernice za pouk in kratek čas. 51. zvezek. 6.) Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1899.

Iz Trsta nam piše odlični mož: S posebnim veseljem in zadoščanjem sem čital v Vašem cenjenem listu objavljeno kritiko o Govekarjevi knjigi „O te ženske!“ Dovolite mi zato, da čestitam Vam in g. pisateljici dotičnega podlistka na pogumu, ki ste ga pokazali s tem, da ste dali v Vašem cenjenem listu mesta odkritosrčni besedi o našem „najmodernejšem, visoko jahajočem“ pisatelju. Ako pravijo naši „moderni“ pisatelji, da zahteva modernost, da se popisuje golo resnico, in ako z ozirom na to popisujejo samo izmeček človeštva, zdi se mi to ravno takó, kakor da bi kdo, hoteč popisati naše Baroklje, molčal o njihovi prekrasni legi na zelenem vinorodnem bregu, o čarobnem razgledu na neskončno jadransko morje, na majestetični Trst in na čudapolni grad Miramar, ter da bi opisoval le nesnago, ki jo je zapazil za hišami na straniščih in gnojiščih. Tudi to bi bil jako naturalističen opis; jaz pa menim, da predmet pravi umetnosti niso nesnaga in banalnosti. Najbolje

je nevedé in nehoté sodil Govekarja tisti, ki je razstavil njegovo sliko v okno Gričarja & Mejača med „najnovejše mode“. Tja spada, nikakor pa ne v slovensko salonsko knjižnico. Čestitam Vam še enkrat na članku, katerega mora odobravati vsak, kdor svojemu narodu želi dobro.

Gospod profesor Jož. Stritar je za Mohorjevo družbo zopet priredil leposlovno zbirko, obstoječo iz domačih pesmij, dveh igrokazov in jedne povesti, ki ima iziti v podobni opravi, kakor svoj čas istega pisatelja knjižica „Pod Lipo“.

Nov roman Pavline Pajkove je izšel v „Slovanski knjižnici“. Naslov mu je „Slučaji usode“ in obsega 352 strani. Spisu je pridejana pisateljčina slika. O tej najnovejši slovenski knjigi prinesemo daljšo oceno.

Razne stvari.

Podraženje piva. Z Dunaja se poroča, da je podraženje piva skoro neizogibno. Pivo se podraži od 1 gld. do 1 gld. 50 kr. hektoliter. Pivo varji izjavljajo, da so snovi za izdelovanje piva postale tako drage, da z dosedanjimi cenami ne morejo „izhajati“.

325 popotnikov otrovanih. Na parobrodu „Agordatu“, koji je bil namenjen iz Genue proti Braziliji, se je vsled nečistega bakrenega posodja 325 popotnikov otrovalo.

Kaj imamo prav za prav nemškega? vprašuje se neki berlinski časopis in pride k sledečemu odgovoru: Najlepša nemška drama je francoska, najlepša nemška opera je laška, najboljši nemški sir je holandski, najlepše nemške toplice so ruske, najboljše nemške žveplenke so švedske, najboljši nemški tobak je turški, najlepši nemški stroji so ameriški, najboljše nemške salame so poljske, najboljše nemško vino je španjsko, najlepše nemške podobe so francoske, najboljši nemški likérji so angleški, najboljša nemška kuhinja je češka, najboljše nemške slaščice so belgijske, najboljši nemški prašiči so ogerski in najboljši nemški rodoljubi so židovski. Ubogi Nemci! Slovenci imamo vsaj kranjske klobase in kisle zelje.

Kaj tacega se še ni pripetilo! Pravo čudo se je baje pripetilo nedavno temu v Celju. Neki deželni brambovec, diurnist ali pisar po poklicu, je bil odpuščen od vojakov, ker je bil predebel. Ta debeluh-diurnist je gotovo edini med avstrijskimi diurnisti.

Dete z dvema glavama. Oni dan je porodila žena kmeta Gjura Vlaha v Opavi, v Banatu, možko dete z dvema glavama. Jedna obeh glav je razvita pravilno, dočim je druga priraščena z licem k prvi. Druga glava je mnogo večja od prve, a je brez kostij in podolgasta. Mesto očij ima dve luknjici, a nos, ušesa in usta so le označena. Kadar se dete premika, ga druga glava zaboli in otrok jame plakati.

Brata Eberl,

Ljubljana, Franciškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra 4 (47-40)
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. — 1 (47-40)

Pleskarska in lakirarska obrt Josipa Makovca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.

se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, 47 (35-25) kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

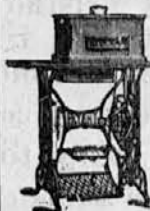
Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak

v Ljubljani, Rožne ulice št. 5

49 (23-20) izvršuje po najnižjih cenah

sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se sešodno za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.



Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

35 (47-40)

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Alojzij Lenček,

stavbeni in galanterijski klepar,

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.

Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in

54 (32-22) zmerne cene.

Slovinci! Spominjajte se o vsaki priliki šolske družbe sv. Cirila in Metoda.

Lep smrekov in hrastov les

prodajal se bo neposekan na prostovoljni dražbi dne 18. novembra t. l.

pričenši ob 9. uri dopoldne v občinah Kovor in Ljubno na Gorenjskem in sicer celi oddelki skupaj. — Več o tem se izve pri Devovih v Kovorju. Kupci naj se na dan prodaje v Svetičevi gostilni v Kovorju zbera. 90 (2-1)



28 priporoča
svoje bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov
po najnižji ceni.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven Mesarskega mosta.

Melusine- zobna in ustna voda
deluje izobno proti zobobolu in gnilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust, 1 stekl. 50 kr. 15 (52-43)

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase,
katera ohranja lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica 50 kr. z navodom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek.
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Zaloga vseh preskušanih domačih zdravil. Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo
bogato zalogo
najraznovrstnejših
klobukov, cilindrov čepic i. t. d.
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.
Velepoštovanjem
8 (52-42) **J. Soklič,**
Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Andr. Druškovič,
36 (47-39) trgovec z železnino
v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.
Poštena postrežba.

Cene kakor pri razprodaji!

Postrežba
reelna in solidna!

Otvoritev trgovine.

Usojam si naznanjati, da sem otvoril na Sv. Petra cesti št. 2 pod tvrdo
MAX ARMİČ
prodajalnico
z modnim, perilnim in tkanim blagom.

Večletno delovanje v tej stroki mi je pripomoglo, da sem se zadostno izuril v spoznavanju blaga in mi je bilo zategadelj mogoče dobro blago po najnižjih cenah nakupiti in bom isto tudi kolikor mogoče ceno oddajal. 86 (3-3)
Priporočujoč se za mnogobrojni obisk trgovine, beležim z odličnim spoštovanjem

Max Armič.

Naročila po pošti se točno solidno, in po ceni izvršujejo.

Srajce, ovratniki in mansete
Zavratnice
Rokovice, nogovice
Volnate srajce in jopiči
Modroci, predpasniki
Žepni robci
Trakovi in čipke
Svileno blago in gumbi
Baržuni in pliši
Oprema za šivilje in krojače
Vse v modno stroko spadajoče stvari

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani
ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke,
zarezane strešne opeke (Falzziegel)
(izdelane iz najbolje znane vrhniške gline) z zraven spadajočo
stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa

lončene peči in štedilnike
(lastnega izdelka) 46 (37-26)

Roman-cement
Dovški Portland-cement,
kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.
Najnižje cene!!!

Otvoritev prve domače tvrdke z mesnim blagom!

Čast mi je, naznanjati najljudneje slavnemu občinstvu, da sem otvorila v novozgrajeni Mayer-jevi hiši, Sv. Petra cesta št. 2, zraven kavarne „Valvazor“
prvo domačo tvrdko
z najrazličnejšimi in najfinjšimi mesnimi izdelki, kot: s pristno kranjskimi, frankfurtskimi, pariškimi, avgsburškimi klobasami, hrenovimi klobasicami, safaladi i. t. d., s suhim mesom in teletino, nadalje: z divjačino in perutnino na drobno in debelo.

Pripravljam vse te reči sama s pomočjo izkušenih močij in iz zanesljivega domačega blaga. 88 (4-3)

➡ Pošiljatve po pošti in železnici se bodo vršile točno in natančno. ➡
Ker razpolagam z vsemi potrebnimi sredstvi, mogoče mi bo postreči slavno občinstvo v popolno zadovoljnost.
Z odličnim spoštovanjem se priporoča
Marija Kopač.